

Omstændighed, at de samtidigt dermed nedlagde en Indsigelse imod, at tvinges til at sælge, kan udlægges som et Tegn paa Brangvillighed eller Uvillie til at gaae ind paa en Overeenskomst; thi en saadan virkelig Overeenskomst er dog heelt forffjellig fra en „Overeenskomst“, hvortil de ikke havde medvirket, og som gif ud paa en Dvang. Dette heder jeg fastholdt, thi det stiller Sagen i et andet Lys. — Jeg kommer herved til at omtale de billige Bilkaar. Det ærede Medlem for Aarhus Amts 1ste Valgfreds (Winther) berørte, at jeg havde antydet, at der havde gjort sig en Indblanding fra anden Side gjældende, som havde forhindret, at Salg var kommet istand paa de billige Bilkaar. Jeg skal dertil sige, at jeg idetmindste ikke har villet gjøre nogen saadan Antydning, som han meente; jeg har kun villet antyde, at Bevægelsen dengang var saa stor, og at Mistilliden havde naaet et saadant Hødepunkt, at de for Fæsternes overordentligt fordeelagtige Tilbud ikke bleve modtagne. At det ærede Medlem dengang har raadet til at modtage disse Tilbud, tvivler jeg slet ikke om; han er en overordentlig fornuftig Mand i slige Forhold, og han maatte derfor erkjende, at det vilde være høist uforstandigt, naar de Bedkommende ikke vilde benytte sig af den ualmindelig gunstige Leilighed til at komme i Besiddelse af Fæstegods paa Bilkaar, der ikke igjen vilde blive dem tilbudte. Det ærede Medlem tilføiede, hvad det glædede mig ganske overordentlig at høre, fordi det var en stor Indrømmelse af, hvor store Frivillighedens Virkninger have været, at han havde tilraadet mange Hundreder at købe, og der maa altsaa være gjort Hundreder frivillige Tilbud fra Godseternes Side. — Naar dette saaledes er indrømmet af det ærede Medlem, troer jeg ikke, der kan drages nogen ugunstig Slutning med Hensyn til Godseternes gode Villie af den Oplysning, der er givet om den i sin Tid indgivne Adresse. I hvad det ærede Medlem desuden oplyste om Salget af Fæstegods fra Frijsenborg, seer jeg ogsaa et Beviis for, at Salg meget godt kan finde Sted og fremmes uden Dvangslov, og Frijsenborg er jo ikke et enestaaende Exempel, men der er mange af samme Slags. Naar jeg i

det Hele har udtalt mig saaledes, som jeg har gjort, er det ikke fordi jeg er Modstander af Fæstes Overgang til Selveiendom; tværtimod, jeg har solgt overordentlig Meget af det Fæstegods, over hvilket jeg har havt Raadighed, og sælger hver Dag. Det er imidlertid ganske naturligt, at naar man har naaet et vist Punkt i Salget, standser dette, eller gaaer dog ikke saa hurtigt, fordi de, som kunde købe, have kjøbt strax og hurtigt, og kun de ere tilbage, som ikke ere istand til at købe. Det gjælder blot om at benytte Forholdene saaledes, at naar den Tid kommer, da ogsaa de Sidstnævnte kunne købe, dette ikke gjøres dem umuligt, men det troer jeg ikke er Tilfældet, hvor der er en forstandig Administration, som ikke ligefrem paa Grund af en ensidig Opfattelse af Sagen vægrer sig aldeles ved at sælge. Det ærede Medlem for Svendborg Amts 5te Valgfreds (Høgsbø) anførte, at der var flere Lehnbesiddere, som ikke vilde sælge, men mig vittterligt har der kun været 2, som ikke have villet det. Den One af dem er nu død; hans Eftermand har begyndt at sælge i stor Mængde og paa een Gang, og hvad det saaledes enestestaaende Gods angaaer, hvorom det kan siges, at der ikke foregaaer Salg derfra, men om hvilket det ærede Medlem, der havde Ordet før mig, iøvrigt vil sande, at man lever der under meget humane og billige Bilkaar, er jeg overbevist om, at ogsaa der vil en Omflistning af Gier bevirke Salg. Jeg tilstaaer, at jeg efter den Form og den Gang, Fæsteforholdene have taget hos os i de sidste 18 Aar, havde troet at kunne antage, at Dvangslov var en død Mand; jeg har betragtet den som et Spøgelse, og jeg har altid sagt: Den er kun et Spøgelse, fordi den er betydningløs. Saasnart det er klart, at Gierne virkelig vilde sælge, og Brugerne virkelig vilde købe, behøves der ingen Dvangslov, og jeg vil føie til, at jeg troer, at der sælges meget lettere uden Dvangslov end med en saadan. Jeg troer, at enhver som helst Foranstaltning, der træffes for at fremtvinge Salg, snarere er til Hindring end til Fremme deraf; men derimod troer jeg, at enhver Foranstaltning, der kan træffes til at fremme eller lette Overgang til Selveiendom paa saadanne Godser,